

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsacega mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XIX.

V Ljubljani 1. malega travna 1866.

List 10.

V slavo vstajenja Gospodovega.

Zapoj — keršanska duša — slavo, —
Zveličar vstal je, On živi!
Zaterl hudobo, zmaju glavo,
Razdjal peklenške vse moči;
Oj danes serčno se raduj,
Odrešenika preslavljuj: Aleluja!

Po grehu bili zadolženi,
Ki v smert je večno vse prodal;
Al zdaj dolga smo oprosteni —
Nas Kristus v kervi je opral,
Je zbrisal s smertjo dolžni list,
Zapoj kristjan zdaj zopet čist: Aleluja!

Prepričal judovstvo slepote,
Poterdil, da je Božji Sin, —
Ko v zori rajske prelepote
Prišel mogočno je iz tmin;
To straža priča, razglasi,
Od groba plašna ko zbeži. Aleluja!

Z zastavo v roki 'z groba vstane
Čez smert mogočni poglavar, —
Se solučno svetijo Mu rane,
Nemili — grešnikov nas -- dar;
V spomin jih vedni sabo vzel,
Človeški rod da je otel. Aleluja!

Prebritke smerti in trohnobe
Ne boj se, verni moj kristjan!
Le malo je do srečne dobe —
Oj kmali pride zadnji dan,
Ko boš kakor Zveličar tvoj
Iz groba vstal, — zatorej poj: Aleluja!

Vesela pesem Aleluja —
Naj tebi upanje množi,
Ljubiti Jezusa spodbuja,
Ki zate vso prelil je kri. —
Hvaležen bodi, se raduj —
Na veke Njega — preslavljuj: Aleluja!

Fr. Silvester.

Moja letašnja Velika noč.

(Spisal M. L.)

„Scio enim, quod Redemptor meus
vivit, et in novissimo die de terra
surrecturus sum.“ (Job 19, 25.)

Komu ni drag njegov rojstni kraj, kterege dogodbe, načini, podobe in glasi so prvi zadevali naše mlade čutila, in so se nar terdneje vkorénili nam v spomin. Rojstni kraj nam je pa tudi zavolj tega važen, ker smo v njem storili prvi korak proti nebeški domovini. V domovini svoji si pervikrat stegoval kakor dete nedolžne ročice po zlati zvezdi, in ona ti je govorila: „Dete blago, srečno bitje, tebi je dal Bog, česar ni dal nobeni izmed nebrojnih lučic na ponočnem nebu, česar ni dal

ne svitlemu solncu, ne blede luni. Služi Bogu, pa boš gledal vekomaj Njegovo presveto obličje in jaz ti bom ponižno podnožje! Igrajočemu se ti o potoku so zagnjali se sreberni valovi proti tebi, da bi te poljubili, spoznavši tvojo visoko ceno. In zvonovi so te pozdravljali v cerkev gredočega: „Pridi, mestjan nebeški, častit Gospoda; nas bo razdrobil glas trobentni v prah, tebe pa bo zbudil k nebeški slavi.“ Tako nam je govorila vsaka stvarica in mi smo jo takrat tako pazljivo poslušali, in si vtiskali njene nauke v spomin. Posebno pa je Velika noč, v kateri se združuje vsa moč tistega glasu; pomlajena narava in sveta Cerkev zedinite glasove in nas učite neskončno Božjo milost in našo vrednost. Bila mi je zmirom Velika noč nar lepši, nar častitljivi praznik sv. katoliške Cerkve.

Zato se ni čuditi, da mi je tihi rojstni kraj še zmirom Jeruzalem, proti kteremu me vleče ne Mojzesova zapoved, ampak serce, kolikorkrat se poverne nam praznik Kristusovega vstajenja. Letosi pa mi je protila dolžnost, da bom moral ostati v Ljubljani. Bilo je veliko saboto po poldne. Akoravno ne tako daleč od doma, kakor so bili nekdanj Izraelci v Babilonii, prepevalo je vendar serce moje z njimi žalostno pesem po domovini. Še spomin, da že 18 sto let veljajo Kristusove besede: „Bo prišel čas, ko ne bodo častili očeta ne na gori Garicim, ne v Jeruzalemu, ampak povsod;“ ni mi mogel popolnoma izgnati otožnosti. Izgnal pa mi jo je častitljivi glas velikega zvona stolne cerkve. Vstanem in kakor ko bi šel bil gledat vjetega nasprotnika človeškega rodu in nad njim v nebeški blišobi Kristusa Zmagovavca, sem korakal proti cerkvenim vratom. Nisem se zmotil; glej! Kristus z zmagovavno zastavo mi pride nasproti prav v ravno tistem presvetem Telesu, ktero je v boju za nas prelilo predrago kri. Spremil sem ga tudi jaz na veliki terg, da sem spoznaval z nebrojno množico, da verujem Gospodovim besedam: „Ta kruh je moje telo“ in da je On, ki se Mu imajo vklanjski kolena vsih, ki so v nebesih, na zemlji in pod zemljo.“ Zdelo se mi je, da sem s Kristusom tudi jaz zmagal. Pod nogami se mi je zvijal zaterti zmaj, nad mano pa je pélo nebo slavo Gospodu in mir ljudem.

Zdaj je potihnulo za malo časa tisto hrepenenje po domovini: pa ker so se okolišine toliko spremenile, da sem smel po končani procesii iti iz Ljubljane, se nisem mudil trenutka in napotil sem se domú. — Nekaj je manjkalo v Ljubljani: da je bilo še ono, pa se mi je moralo stopiti serce. Mogočnega strela ni bilo. Prašam te, častiti bravec, ki se morebiti posmehuješ takemu okusu, prašam te: ali nisi še nikoli slišal, da nekteri lažje moli v tihoti, v mirni, pokojni cerkvi, da ga pa moti ravno tisto, kar drugemu podviguje serce med angeljske trume, pred božji tron? Ne zameri mi toraj,

drugi bravec, da sem to znil. Pa se tudi lahko opravičim. Ali je mar brez vzroka narod za narodom vpe-ljal strel pri slovesnostih cerkvenih in posvetnih? Da posvetnih dalje ne omenim, morem reči, da je strel prav pomenljiv ravno v procesii Gospodovega vstajenja. Glej! davno davno je že Gospod vstal iz skalnatega groba, davno je že potihnil potres in skalni pok, ki je spričeval zmago nebeškega Vojvoda; strel pa ti ponavlja vse to, in enako glasno spričuje, da so zaterte peklenske moči, tebi in meni nemile. Ali ne slišiš, kako se jezi merzla ruda, brezčutno železo germeče nad hudičem, pa tudi nad nevernim človekom? Dalje: nekoliko smerd-ljivega prahu je zabitega v top, kakor bo tvoje truplo vsajeno v hladno perst; pa ogenj zažge, oživi prah, ne derži ga nobena sila več, nobena moč mu ne zamaši izhoda, — dvigne se proti nebu kakor fenis pomlajen; ali to ni lepa podoba tvojega vstajenja? Pa te tudi uči, kaj ti je storiti, da boš vesel vstal. Strelna moč šine iz zapora zaničevaje zemljo, razterga vse vezi, ki jo vežejo na zemljo. Tako tudi ti vedi, da je v tvojem mesu stvar zaperta, — duša se ji pravi, — ki ti ni dana, da bi umerla s poželjivim mesom; ti moraš skerbeti, da bo rešila sebe in telo, tedaj tebe, in da prideš spet k Bogu nazaj, ki te je dal.

Takih krepkih glasov iz gerl železnih sem se na-vadil doma, kjer se je posebno Velika noč vselej, ko-likor mogoče, prav slovesno obhajala. Že zgodaj zjutraj pred zlato zarjo so mi oznanovali vselej možnarji z griča rujoveči, da je dovelj spanja, da naj tudi jaz s krepkim glasom zavpijem: „Smert! kje je tvoja sila, kje je tvoje zelo!“ Zato sem hitel kot veter proti dragi domovini sred tilih gorá po ozki dolini. Solnce, ki me je bilo še dobro uro spremljalo, se je skrilo za goren-skimi gorami; namesto njega pa je priveslala radovedna luna verh visoke Šmarne gore. Zdela se mi je, ko sem ji nazaj se oziravši pogledal v polno lice nad veličastno kuplo, da me praša, kam se mi tako mudi? — pa sem ji rekel, da grem tje, kjer mi je pervikrat razsvetila temno noč; prosil sem jo, da naj mi ne zavida veselja rajskega, ktereja je ona že čez 1800krat doživela, jaz pa še le kake dvajsetkrat. Pokimala je, da mi bo var-hinja potvajočemu. Priplavale so majhne meglice, in so jo zakrivale, ona pa jih je odganjala, pa se ozirala skerbno name, kakor čuvarica, ki ji je varvanec za tre-nutek spred oči ušel, skerbno za njim pogleduje in ga veselo spet prime za roke. V svitli luči blede lune so večidel zvezdice otemnele, le ene, med njimi svitla Da-nica, so jo sprosile, da so ostale na nebu do rudeče zore, ki je tudi luni svitlobo upihnila.

Že se je bližala polnoč; jaz pa sem bil le še kake pol ure od doma. Nekoliko vtruden sem začel počas-neje hoditi; med tem sem prejemal pozdrave od šum-ljajočih valov. Še so me poznali od tistega časa, ko sem jokaje zapustil male malenčke in kolesca, ki so mi jih prijazno gonili. Iz teh pogovorov z valovi me zdrami ura, oznanovaje, da je napočil praznik, ki si ga je Gospod posebno izbral. Glasneje pa, kot udarci kladva na glasne zvonove, zavpili so, kakor vsako leto, mož-narji z višine, da se je razlegalo od verha do verha po ozki dolini. Trenutek ta je bil veličasten, obudujoč k molitvi, opominjavajoč, da imam nezmerno veliko vz-roka ljubiti Njega, ki je še le s strašnimi mukami spet zaslužil slavo, ktero je od vekomaj imel pri Svojem Očetu, zato da je mene odrešil. „Surrexit Dominus vere. Alleluja,“ sem navdušen zakričal; „Alleluja, Alleluja“ odgovarjalo je jasno obnebje, in donelo je deleč okrog, in stopil sem čez prag k ljubim svojim. *)

Morivec pa spovednik.

(Česki spisal Václ. Štulec; poslovenil Deželanov.)

(Dalje.)

Bližala se je važna doba, da se v Dublinu snide porota. To je bilo odloženo na tretji teden po Veliki noči. Vjetnik je mirno čakal njene razsodbe. Ali vse drugače je bilo ubogi materi pri sercu. Da-si je za terdno verjela, da je sin nedolžen, vendar se je bala osodepolne ure bolj in bolj. Vedila je, kolika nevar-nost mu preti; strašile so jo misli in govorce med ljudmi, ker so se očitno glasile zoper njenega sina. — Prišel je postni čas in prinesel duhovnu mnogo opravil. Ta so mu počasi izpodrivala žalostne misli zaradi bra-tove nesreče, ali bile so takrat tem grenkejšje, kedar so se po mnogih družih trudih zopet vernile v njegovo serce. Tudi prednikoma, župniku in vladiku se je skerbni brat serčno smilil. Vladika sam ga je obiskal. Očitna ljubezen svojih viših, škofovo obiskanje, posebno pa njegov modri svet, to vse mu je močno vmirilo ne-pokojno dušo. Ves pobit, kakoršen je bil prej, naučil se je v gorečih molitvah izročati Bogu samega sebe, ma-terino gorje in grenko bratovo osodo, tako da se je po težkem boji vendar toliko vpokojil, da se je mogel vestno pripraviti na sveta postna dela.

Pepelnično sredo 1794. leta je v Dublinu vse derlo v cerkev Matere Božje k propovedi ali pridigi. Go-voril je mlad duhovnik, Patrik po imenu, obče spo-štovan gospod in visoko cenjen govornik. Bil je brat zapertemu častniku. V boilesti, ki mu je tergala serce, sezale so mu genljive besede tem bolj v globino neiz-rekljive in skrivnostne Odrešiteljeve ljubezni. Precej prva propoved je močno genila poslušalce. Duhovnik Patrik je govoril vsako sredo in nedeljo. Že vsako sredo je bilo mnogo ljudstva, ali v nedeljo je bilo tako natlačeno vse, da je bila cerkev premajhna. Dà, k vsaki propovedi jih je prišlo več, pri vsaki propovedi so bile govornikove besede ognjivejše. Enak uspeh je imel tudi v spovednici. Božja beseda, ki jo je s toliko gorečnostjo oznanoval na leci, genila je vsako serce in privabila vernih spokornikov obilo k spovednici. Vse je vrelo k njemu, tako da mnogokrat celó brata v ječi ni mogel obiskati. Radost, ker je Bog tako obilo blago-slovil njegov trud, ta mu je sladila grenke ure. In to mu je bilo očitno plačilo iz nebes za toliko vdanost v Božjo voljo in gorečnost v svojem duhovskem opravilu. — Napósled je prišel tudi svetí velikonočni teden. Slo-veči mladi govornik je govoril veliki petek popoldne. Kako je Gospod terpel, kako so ga obsodili, kervava pot na Kalvarsko goro in strašna Odrešiteljeva smert: to je bilo gradivo temu svetemu govoru. Še živimi be-sedami je razlagal, kako grozne bolečine je terpela Mati Božja, ko je stala pred križem in točila grenke solze, in tu mu nehoté šine strašna misel v glavo, da tudi njegova mati bode morala svojega ljubega sina, njegovega brata spremiti na morišče. Takovi britki spominki so vžgali čilemu sercu še živejše in jasnejše obraze o terpljenji Sinu Božjega in njegove najsvetejše Matere Device Marije. V ognjenem toku so mu vrole besede iz navdušenega serca. Goreči govor je presunil serca vsem pričujočim; milo se je izjokalo vsako oko; iz tisuč in tisuč sere so goreče prošnje kipele k Gospodu, naj bi se usmilil odkritoserčnih spokornikov in ske-sanih grešnikov.

Duhoven je končal svoj govor, odmolil, pa komaj do žagrada prirnil se skozi množico hvaležnega ljud-

vjema pravo, čisto, iskreno bogo- in domoljubje, in ker ima marsikaj podučnega v sebi, naj ga nese za Veliko noč Da-nica po svetu nadjaže se, da bode mil ne le njegovim mnogim prijadom, ampak sploh vernim Slovencem. Vredn.

*) — v Železnikih. Ta spis je bil namenil ranjki gosp. Matevž Lotrič l. 1863 za „Zlati Vek.“ Ker se v njem tako lepo

stva. Zdaj se je vse zaletelo k spovednici. Odkritoserčen kes nad svojimi grehi se je slednjemu bral na obrazu. Duhoven se je nekoliko počil, potlej pa hitel v spovednico. Tam ga je čakala bogata žetev za sveto setev raz lece.

Nekoliko ur je posedel mladi duhoven Patrik v spovednici. Solnce je zašlo, večerna zarija je tudi ugasnila in črna noč je cerkev zavila v svoj temni plajšč. Bilo je na veliki petek, zato ni celó pred tabernakulom gorela luč. Mesec je svoj blede obraz ravno pomolil iz oblakov in ta edini je svoje medle žarke lil v tiho svetišče. Spovednica je bila obrnjena proti oknu in lahko se je vidilo, kako spokorniki odhajajo od spovednice, izgubil se je bil tudi zadnji v temni noči, le postarni bogaboječi cerkvenec je bil še v cerkvi. Klečal je pred altarjem Matere Božje sedem žalosti in molil. Ta je zapazil, da kleči poleg zagernjenega križa blizo spovednice neznan mož. Menil je, da tudi ta tujec čaka na spoved, pa ni se zmotil. Ko so bili že vsi ljudje odšli, stopi častiti starček k tujcu in prijazno mu pomigne, naj poklekne k spovednici, ako hoče. Pa tujec je le z glavo pokimal in ostal na svojem mestu. Zdaj so zaškrpale duri pri spovednici, spovednik nekoliko pomoli pred altarjem, vstane in hoče oditi. Ali tujec pri križu se urno dvigne in stopi pred-nj. Tirjal je nekako nesmelo, naj bi se vernil v spovednico in spovedal ga. Truden že, želel si je duhoven počitka, ali še bolj mu je bila večna sreča njegovih bratov pri srcu. Kar obrnil se je tedaj in šel zopet v spovednico; pripravil se je in tako kakor navadno pomolil nad grešnikom, pa nagnil uho k njemu, da bi spoznal rane in revšino nesrečnega grešnika.

Grešnik je odkrival pred Božjim obličjem globoke rane svoje vesti, postarni cerkvenec pa je še enkrat tiho oblezel ves Gospodov dom, priperl duri in pokleknil k križu tje, kjer je klečal prej neznanec, kateri se je ravno spovedoval. Pokojno je čakal bogaboječi starček, da se tudi ž njim konča sveto opravilo. Toda spoved je dolgo trajala. V zvoniku je vdarilo poli desetih in — in kmalo na-to začne spovednik z vzdignjenimi rokami in potihoma moliti tako, kakor navadno takrat, ko se deli sveta odveza. Vrata zopet zaškrpajo; duhoven in tujec se prikloneta pred bližnjim altarjem, poklekmeta, pomolita, in potlej odideta oba iz cerkve. Skerbni cerkvenec ju je čakal že med durmi. Poljubil je ljubljenu duhovniku Patriku roko ter voščil počitka po težkem denšnjem delu in serčne tolažbe od Boga. Duhoven je stisnil kakor navadno častitljivemu starčku roko, pa odšel s tujcem iz cerkve. Stari cerkvenec je za njima gledal nekoliko časa, potlej pa je pokimal, znal z glavo in izdehnul: „Poverni mu to Gospod Bog! Ali kdo je in kaj je prineslo le-tega tujega moža semkaj? Sirotej gre od spovedi, pa je tako smuten, da me je groza pretresnila, ko sem mu voščil: Z Bogom!“ Tako je besedoval starček in zapiral cerkvena vrata; poprej pa je še enkrat pogledal po vsej cerkvi. Duhoven Patrik in tujec sta se ločila še le pri farovžu. Duhoven je šel domú. Kam jo je zavil tujec, to vé Bog — mi ne! —

(Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Moravski cerkveni časopis *Hlas* pripoveduje v 9. l., kar je rekla Zg. Danica o dunajskem dnevniku „Zukunft“ ter pravi o tej priliki, da v dobrem cerkvi prijaznem namérku edino slovenski občanski ali necerkveni časopisi katolika dokaj pokojijo ali tolažijo; drugi slovanski listi več ali manj strežejo lažnjivemu liberalizmu; med českimi dnevniki se doslej naj bolj prizanašljivo véde proti katoliški cerkvi „Narod“,

— To je Slovincem lepa pohvala; da bi je vredni ostali tudi v prihodnje vsi slovenski listi in časopisi! — „Sionske lire“, kateri želimo obilo podpore, je na svitem 4. list, ki ima pesmi in napeve za cvetno nedeljo, veliki petek, velikonočno I. II., pri sv. obhajilu in Tantum ergo. — Čitavnice ali podučivnih listov za slovenski narod je v kratkem izdal g. dr. Ivan Geršak v Gradcu III. zvezek, in obeta zdaj v Mariboru izdavanje teh za slovenski narod koristnih listov tako vravnati, da bode izhajala Čitavnica v prihodnje redno vsaki mesec, ali morebiti celo vsaki teden, in vabi v to potrebnih naročnikov. — Napoveduje se nam *Klas* je z domačega polja t. j. zbirka najboljših del slovenskih pisateljev z dodanimi kritičnimi vvodi, življenjepisnimi črticami in kamnotiskanimi podobami, nabrala in izdala gg. J. Jurčič in J. Stritar na Dunaji, založil knjigar Anton Wagner v Ljubljani, kateri na koncu tiskanega razgleda še posebno pristavlja, da pride za Prešernovimi deli precej Levstik na versto. Izdaje se, pravi, njegove vse do zdaj že natisnjene vendar ne vse izdane pesmi in tudi še drugi njegovi spisi. — Pomisliti je le pri tej reči, ali se smejo z dobro vestjo vse Prešernove pa Levstikove pesmi dati v roke slovenski mladini. Nam se to početje zdaj neprilичno zdi nekaj za to, ker pisatelje, ki se v tem razgledu imenujejo, imamo večidel v rokah in dnarja sploh primanjkuje nikar že za tiste reči, nekaj pa za to, ker se sme olikanim Slovincem že toliko uma pripisovati, da jih razumejo in če tudi z različnega stanú ceniti in vredno presoditi znajo. Ko bi Danica upati smela, da bi vseučilski slušatelji slušali njen svet, bi svetovala, naj se raji vsak po svojem nauku poprimejo veljavnih učnih knjig za srednje šole in naj te nam pridno slovenijo. S takim delom bi podučevaje sami sebe koristili sebi, našim šolam in slovenskemu narodu, kteremu se je v zadnjem deželnem zboru britko očitalo, da nima potrebnih bukev za vpekljavo slov. jezika v srednje šole, gimnazije in realke. Drugim pa bi svetovala, naj se bolj zedinjajo in z zedinjenimi močmi marljivo delajo ali za Mohorjevo družbo, ali za Cvetje, ali za Čitavnico, v kateri bi se vzlasti pravoslavci utegnili strinjati in vzajemno podpirati. Dobro in pametno bi menda bilo, da bi slov. Matica, ki se le tiho oživlja, razpisala kake darila zlasti za dobre, morebiti tudi posebej zaznamujane šolske knjige. — Novice so pred nekaj časom že povedale, da so nekteri naši gimnazijski učitelji slovenskega jezika izročili svojemu gospodu ravnatelju pismo, v kterem ga prosijo, naj jim vradno pové, ali so oni tudi taki, kakor je gosp. poslanec Deschmann učitelj slovenskega jezika popisoval. Ako niso, naj to razodene visoki vladi in naj jim pridobi spoznanje tega razodenja po visoki vladi; ako pa so, naj skerbi, da se boljšim izroči omenjeni nauk. — Iz popolnoma gotovega vira povemo, da je ta reč prizadetim gg. učiteljem prositeljem dovoljno rešena, ker jo dobro vé prevzvišeni deželni gosp. poglavar sam, kteremu bi povsod, zlasti pa v šolskih rečeh, iz serca vošili pravilo: audiatur et altera pars. — Te reči bi ne bili omenili, ako bi je ne imela štajarska mala „Presse“ (Tagespost 27. März) v kratkem dopisu, v kterem je v malo versticah, memo gredé naj povemo, da si v postu in pred Veliko nočjo, storila 5. reči: pet laži. —

Iz Idrije. Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in ti dobro pojde na zemlji — to zapoved Božjo nam vnovič v spomin kliče naslednja žalostna prigodba. Živel je tu že nekaj let nesramen sin — ločen od staršev — v nesramni družbi. 6. sušca zvečer nagloma napade očeta ter ga hoče umoriti, ali oče sa umakne in namesti očeta umori le nekega psa. Drugi dan zjutraj se podá v Žire na sejm, zvečer se pomudi nazaj gredé

v neki gostilnici, in kmali po tem ga najdejo skorej mertvega v bližnji grapi. Živel je sicer pet dni, pa se ni več zavedil. Kdo bi tajil, da je to očitna kazen Božja!

Iz Kamnika. Na praznik sv. Jožefa, ženina prečiste Device, je pri nas na Žaljah veliki cerkveni shod. Od blizo in daleč pridejo ljudje na ta homec k cerkvi sv. Jožefa. Pravijo da so bili tukaj pred nekaj leti še večji shodi in da je bila cerkev kakor romarska premožna, pa da so v francoskem času zgubili se cerkveni zakladi. Naj bo že to kakor hoče, cerkev se sedaj ne more prištevati premožnim, čas jo je že ogledal s svojim ostrim zobom; treba je bilo marsikterih poprav. Zadnji del velikega altarja je presna malarija. Sprednji del pa lesen, in kaže v lesenih podobah poroko preblazene Device z njenim čistim ženinom, judovski svečenik ji blagoslovja, iz nebes pa angelci gledajo na čisto poroko. — Cerkveno predstojništvo je preskerbelo, da se je malarija obnovila in res, kakor čisto nova je sedaj; podobe so se prezlatile in tabernakelj je nov narjen. In letos na god sv. Jožefa so gledali farmani veliki altar čisto prenovljen, in presveto Rešnje telo se je pervikrat shranilo v novem tabernakelju, verni so pa vkljub slabih časov obilno darovali za novo okinčano cerkev.

Rad bi tudi povedal, da bi bila cesta na Žalje, za katero so ranjki gospod čast. kanonik Šlakar 3000 gld. v svoji oporoki izročili, že dodelana. A žali Bog, ta cesta, tako zelo potrebna, ker je na Žaljah pokopališče za mesto in faro, je zašla med vradnje; in sirota sedaj roma iz pisarnice v pisarnico, tam je ogledujejo, ji pot kažejo, pa jo zopet v kakošen kot pahnejo; Kamničani pa po stermih stopnjicah hodijo k sv. Jožefu na Žalje in na Kalvarijo, in pri pogrebih se je bati, da bi mertev živega ne vsmertil!

Iz Dolenskega posnamemo iz besede, katero je pisal g. R. 13. u. m. v tolažbo revnim Slovencem v sedanjih hudi stiski v imenu svetega rednika Jožefa, nekatere reči: Naša skerbna visoka deželna vlada deli zdaj po c. k. kantonskih gosposkah posebno revnim Dolencem milošnjo, namreč moke, soli, dnarja. Zares keršansko delo je to, prav delo egiptovskega, pa tudi svetega rednika Jožefa. V imenu tega dobrega očeta se zahvalujemo dušni pastirji na Dolenskem visoki vladi; sebi izročeni vernim in sploh revežem v sedanjih hudi stiski priporočimo pa tole pomisliti: Močno, kaj ne, ste se preteklo jesen bali zime; glejte, zdaj je pri koncu, in dal nam je ljubi Bog tako lepo zimo, da je na Dolenskem skorej čutili nismo; za to je tudi živinica pri pičli kermi lahko poterpela, ker je letos v hlevih zeblo ni. Ozimina sploh dosti dobro kaže. Daje in obeta se nam tako telesna, vnianja pomoč v telesni, vnianji potrebi; ali druga potreba naša je notranja, je duhovna. Tu nam velja psalm 105, ki pravi: Pozabili so Boga. Na zemljo, na solnce, na vreme pazimo in gledamo, in se trudimo, da se nam pomaga; ali treba je, da se obrnemo tudi k Bogu, kateri nas z veliko milostjo tepe in kliče tako k pokori in pameti in sv. veri. Razne dežele Bog razno kaznuje: ljubo našo Avstrijo pa tepe s sovraštvom in siromaštvom. Tudi tu se spolnujejo besede sv. pisma: „Vzdignil se bo narod nad narod, kraljestvo nad kraljestvo“ (Mat. 24, 7.). Nemci hočejo eni centralizacijo eni pa autonomijo, Slovani federacijo, Magjari pa dualizem, in slednjič Talijani zedinjenje s svojo babilonsko Italijo. Kdor bi vmiril, zedinil, osrečil vse te ljudstva, tisti bi znal čudeže delati. Ta pa je Bog. K Bogu se torej obrnimo ter po zgledu našega patrona sv. Jožefa in našega sv. Očeta Pija IX. „Njemu vso svojo skerb izročimo, da nas preživi.“ (Ps. 54, 23.)

Iz Maribora. † (O deklških šolah.) Pervi dan sušca je bila tukaj seja srenjskega odbora, v katerem se je posvetovalo o vstanovljenji deklške mestne šole. Opravilnemu odboru za ta posel je bil izročen od učenika realke načert, po katerem bi šola se delila v 6 razredov; ali zavolj marsikterih zadržkov se je opravljeni odbor razklenil za zdaj le za četiri razrede. Iz razprave poročnika odborovega in sledečih sklepov naj omenimo dve reči, ki ste tudi „znamnje časa.“ — Da se zamore začasno shajati s četirimi razredi, je povedan med drugimi tudi ta razlog: da se lahko ure za keršanski nauk zmanjšajo, in tako več časa pridobi za druge predmete. In zakaj to? Reklo se je, da kakor skušnja uči, se mestni otroci že doma za početek dovolj kerš. nauka naučijo. Pri vsem tem pa — čudno — poročevalec priznava, da verski poduk, izobraženje v jeziku, računstvo in pisanje spada med najpotrebniši stvari za odgojenje meščanske mladine. To je gola resnica; pa ravno zato se pri tacihih tvarinah, posebno pa še pri verskem poduku ure manjšati ne smejo, tako vsaj zdrava pamet umstviuje. Kje bo le katehet v šoli svoj poduk začel, ako se mu ta zbrihtani program za ravnilo poda? Radi bi pa tudi vedili, koliko da je v sedanjih časih hiš po mestu, kjer bi se zares otroci že doma verozakona učili? Pa kakor se nam dozdeva, to so le besede in zajec za drugim germom tiči. Ženski spol, ki je še do sedaj sploh veren ostal, se hoče ob vero spraviti, naj bi prihodnje ženske ne godernjale več, ako možički od Boga, sv. cerkve in njenih postav nič več vediti nočejo. V tem duhu marljivo dela in kulturo širi tukajšna „marb. zeitunga“, ter je berž za novo leto v imenu „naroda“ (kterega? ne vemo) svoje serčne želje odkrila rekoč, da želi „prostost vesti“ (kdo vam jo neki tlači?); „odstranjenje konkordata“ (ali ga je vrednik bral?); „enake pravice obojemu spólu gledé nauka“ (bodo menda mlade mariboržanke dohtarce „gratle?“). — Ako nam od te strani nič kaj prida ta šolska osnova ne obeta, je tudi gledé slovenščine jako krivična in enostranska. Naučni načert vse našteva, kar je mestnim gospodičnam vediti potreba, tudi zemljepisja, zgodovine, naturoslovja ni pozabil; le za jezik slovenski med predpisanimi predmeti prostora ni bilo, marveč vergli so ga med „proste predmete“ in mu odločili 2 uri v tednu, pa le v prostih dneh, kedar so otroci in večidel tudi starši veseli, da šole ni! — Ko bi se kaj tacega v Gradcu godilo, kjer terdi Nemci prebivajo, bi bilo lahko zapopasti; da se pa tako prezira slovenski, drugi deželni jezik v Mariboru na slovenski zemlji, kjer ste gotovo dve tretjini meščanov slovenskega rodu, kjer je gospodinjam treba občevati s slov. družino in s slovenskimi ljudmi, ki hodijo v mesto prodavat in kupovat — to je zares žalostno in očitno kaže, da naše nemške in ponemčane rojake zgolj strast slepi, da še ne vidijo praktičnega dobička, ki izvira iz znanja slovenskega jezika! Če jim bode, kakor se po 5. broju odborovega poročila nadjajo, po sreči izteklo, da se šola po tem načрту osnova, je temelj položen popolnemu ponemčenju Maribora, pa tudi nja okolice, čez katero meščani s tujci zapovedujejo. „Constituere Domine legislatorem super eos, ut sciant gentes, quoniam homines sunt,“ Ps. IX. 21. (daj jim, o Gospod, človeka, ki jih bo učil, da so ljudje.)

Nekoliko tolažbe zastran deklškega odgojenja nam donaša vladino dovoljenje, tukajšnim šolskim sestram (redovnicam) dano, da smejo samostalno šolo z dvema razredoma za žensko mladost vstanoviti. Ker imajo vsaj eno učiteljico, ki je tudi v slovenščini podučena, verh tega pa pri starših po mestu veliko zaupanja; utegne mnogo otrok pri njih v šolo vstopiti, kar bo nekoliko

vsaj branilo verski in narodni plitvosti, ki se tako očitno v prihodnji mestni šoli pripravlja.

Praga 13. sušca —n.— Ali ste že slišali, kako strašne prekucije se godé po Pragi in sploh po česki deželi? Nemci in judje si niso več življenja svesti, neslovani celo v deželnem zboru nimajo več svobodne besede, zdvijana derhal se zbira pred zbornico s sirovim krikom, vpitjem in prederznostjo moti svobodno posvetovanje. Ob kratkem — Husiti in taboriti so spet prišli na dan.

Slišali ste že to? No, nekteri znani nemški zlasti judovski časopisi vam vedó vse to in še veliko več strašnejših reči povedati.

Hvala Bogu, da tako hudo še ni! Sporočila teh listov so nekoliko popolnoma lažnjive, nekoliko pa so resnica in nekteri žalostni prigodki tako spremenjeni in z lažmi tako prepleteni, da se od gole laži dosti ne ločijo.

Znano je, kako velika tatvina je prišla pred kratkim na dan v Příbramu, slovečem srebernem rudniku. Kradlo se je neprenehoma, več ko 15 let in ne ravno po malem, kajti vé se že zdaj, da je vzetega srebra za več ko 3 milijone vrednosti; marsikaj pa še zna priti po natančnem preiskovanju na dan. Kdo bi se ne zavzel nad tako spačenostjo in zanikernostjo, nad tacim zasramovanjem Božjih in človeških postav! Še bolj čudno pa je, da so mogli tako goljufijo tako dolgo prikrivati, zlasti ker si je mogel vsak, kdor je vidil, kako se v Příbramu živi, precej kaj tacega misliti.

V Příbramu ta reč tudi res ni bila neznana, šeptal je eden družemu na uho o tem, kar se godi, akoravno ni mogel naravnost pokazati na corpus delicti, kakor se je zgodilo to zdaj. Pa bote rekli, ali so ljudje tam tako spačeni, da ni imel nobeden toliko poštenega serca, da bi opomnil vlado na to, kaj se godi. Nekoliko nam pojasnijo to prigodbe, ki so jih zadnji čas časniki označevali. Že pred leti je neki nižji vradnik svaril in žugal, da bo vse izdal. Ali kaj se mu zgodi? Ko zjutraj vstane, najde pred durmi neko znamenje, ki je pomenilo toliko, da ako ne bo molčal, ga bodo živega vergli v jamo. Ako se je vidilo, da kak delavec kaj tacega namerja, je bil precej ob službo. Kako so znali prikrivati, se vidi tudi iz tega: Neki česki poslanec je na deržavnem zboru ministerstvo opomnil, da se v Příbramu nekako slabo gospodari. Tedanji minister dnarnih zadev je odgovoril, da bo ukazal to reč preiskavati. Kako se je preiskalo, se ne ve; to pa se ve, da so bili vsi vradniki, zlasti pa viši nadzornik, dobili očitno pohvalo. Naj več deleža so imeli pri tej tatvini judje. Zlasti Abraham Taussig, zlatar v Pragi je dobival po nepošteni poti srebro iz Příbrama in kar ga ni porabil, ga je vozil čez mejo na Saksonsko. Ko je zadnjič njegov sin zopet tresel Příbramsko srebro iz cesarstva, je sporočil neki delavec iz Taussigove delavnice po telegrafu do postaje blizo meje, da popotva avstrijsko srebro na tuje; prijeli so ondi mladega juda in res našli pri njem 115 liber Příbramskega srebra. Praški zlatar je prejemal srebro od družih Příbramskih judov. Vsi so že zaperti, le eden si je sam prej vzel življenje, preden ga je bilo moč v roke dobiti — našli so ga mertvega v vodi.

Te prigodbe so ljudstvo zelo razkačile proti judom, ki že prej niso bili nikjer priljubljeni.

Blizo Příbrama so kraji našim Železnikom ali pa Kropi zelo podobni. Tudi tam so žebjarji ravno tako revni ali pa še revnejši, kakor pri nas. Od teh ljudi, so, se vé da judje, ki se jih sploh po Českem ne manjka, jemali žeblje. Ker je pa tudi njim, kakor povsod kupčija šla slabeje spod rok, so jeli judje žebjarjem, ki so že tako revni, da nič bolj ne morejo biti, pri zaslužku pritergovati. 26. svečana prinese neki fantič zopet judu žebljeve prodajat. Jud mu neče toliko dati

kakor po navadi. Fantè pa ga podraži: Ko bi to bilo srebro, kaj ne! Razkačen jud udari fanta za uho. Ljudje, to viditi, prihrumé vkup (bil je ravno semanji dan), revščina in lakota podkuri še bolj poprejšnje sovraštvo, truma narašča in razdeva vse, kar je judovskega. Razbija okna, terga strehe, razdeva hišno orodje brez ozira na vrednost, ali pa ga zmeče v vodo. Srečen je jud, kateri odide lakote skerčenim pestem. Hrup sega dalje, okrog in okrog se ponavljajo enake dogodbe. Telegrafira se v Prago po pomoč, vojaki hite mirit, ljudstvo pa jih sprejme kakor bi se nič ne bilo zgodilo z glasom: „stibro, stibro“ in se mirno razide.

To so dogodbe žalostne pa tudi svarilne in pomislila vredne. Že pred leti so duhovni in drugi razumni možje iz onih krajev opominjali in terkali, kjer je bilo kaj upati, naj bi se kako skušalo pomagati ubogim ljudem, da bi dobivali dela in gotov primeren zaslužek. V nekem kraju je osnoval duhoven družbo, ki skerbi za delo in zaslužek in se je prav koristna skazala; več del pa se ni storilo za te siromake nič. Revščina je rasla, skoraj groza je brati, tako popisujejo časniki revščino in uboštvo po onih krajih. Ravno kar je bilo slišati, da je oče umoril troje otrok, potem ženo in na zadnje sam sebe iz obupanja in s strahom pred lakoto.

Vsakdo sprevidi, da nima národnost pri teh prigodbah nič opraviti in vé tudi, kako ima soditi tiste liste, ki govoré o Husitih in taboritih.

Tudi po naši domovini se množi revščina od leta do leta, od dne do dne. Kam bo prišlo, ako pojde tako naprej? kako pomagati? To je vprašanje, ki bi imelo več ljudi kakor do zdaj in resnobneje prevdarjati.

Reči pa moram, da razmere v tem oziru pri nas in naših pobratimcih niso enake brez tega, da je pri nas sploh več vere. Českemu priprostemu kmetu in rokodelcu ne manjka tolikanj poduka v materijalnem oziru, kakor našemu. On je že zelo omikan in izveden, tako da, kjer si sam ne more pomagati, mu je že težko pomoči. Drugač je to pri nas.

Vsak spozna, da bi se dalo mnogo na bolje iberniti, ko bi bilo več znanja in izvedenosti med ljudmi. Treba je ljudstvo podučevati, koliko ga je pa podučila tolikanj hvalisana in vsiljevana nemščina? Na to ni treba odgovarjati, vsak vidi z lastnimi očmi. Vsaj nekoliko naj bi pomislili tisti ljudje, ki v strastni oholosti terdijo, da so slovenske dežele še premalo ponemčene. Časi so se spremenili, mati zemlja nam ne ponuja sama nič; po Božjih besedah mora človek delati v potu svojega obraza. Toda ni vse eno, kako da delaš. Zemlja, ki je donášala očakom tvojim dovelj, rodi tebi premalo, ako jo tako obdeluješ, kakor so jo obdelovali naši očaki. Kdor ne napreduje, zastaja.

Kar pa je rekel g. Kromer o duhovnih v zboru, tudi v resnici skoraj manjka besedi, da bi ga sodil, kakor zasluži. Pokazal se je ta gospod očitno ne le za nasprotnika cerkve in duhovnov, ampak tudi sovražnik vsega ljudstva, ker ni treba nobenega dokazovanja, da so bili duhovni naj večji dobrotniki našemu ljudstvu.

Kako imajo nekteri možje skerb za dušni in telesni blagor našega naroda, se je pokazalo v deželnem zboru pri obravnanji šolskega prašanja. Ko sem slišal o izidu tega posvetovanja, spominjal sem se dveh imenitnih mož.

Pervi pravi: Prava domovina ktereга koli ljudstva je prav za prav njegova národna govorica. Jezik rodi hrepenenje po domovini in narod se potujčuje po jeziku, če tudi le skrivaj, vendar naj hitreje. Tako piše sloveči Nemec Viljem Humboldt. In kdo more, ako ima neskaljeno pamet in pošteno serce, reči, da to ni res.

Materni jezik — res pomenljiva beseda. V besedi sami se kaže natorna zveza med nami in podedovanim,

vrojenim jezikom, ki je tako spojen z našim bitjem. Imenujemo ga tudi naroden jezik — pomenljivo je tudi to ime, ker po govoru smo udje natorne človeške skupščine — rodovine in udje naroda. Za to se budé v nas tisti posebno sladki občutki in hrepenenje, kadar na tujem začujemo glasove maternega jezika.

Drugi sloveči mož P. J. Safarik pa je rekel: „Serce me boli vselej, kadar se spominjam, da se je nemško čehovništvo vselilo v naše šole, ker je to mladini v veliko нравno škodo.“

Res je to. Serce, v katerem je ugasnil in bil zadušén plamen ljubezni do očeta in matere, brata in sestre, do naroda, njegovega jezika in običajev — tako serce ne razneti v sebi več čistega in neugasljivega plamena ljubezni k človeštvu in žarki čutov za više, veličastneje reči mu ostanejo vedno neznani.

Vera in ljubezen do domovine navdušuje mladenčá za vse, kar je krasno, veličastno in človeštvu koristno.

Pri izreji s pomočjo tujega jezika pa se spremeni naj skrivniša notranja zavest, tako da se Bogu smili. Izredé se večí del polovičarji, za rabo le za manjše službe v občanskem in državnem življenji, nezmožni pa izvršiti kaj veličastnišega in koristnega za narod.

Važna in velika je pedagogična cena maternega jezika!

Noben poznej priučen jezik ne počene v našem duhu in mišljenji tako globocih korenin, ko jezik narodni.

Jezik materni je in ostane natorni organ naših naj globokejših misli, verni obraz našega notranjega življenja. Jezik s svojo posebnostjo vlada naše bistvo, on je prava stvarivna in izobraževalna moč. Tuj priučen jezik je vselej več ali manj le vnanje sredstvo k razodevanju svojih misli, ki kaže pomanjkljivost toliko bolj, kolikor ne navadnise in globokeje so misli, ki jih imamo izgovarjati.

Kdor rabi od mladosti poleg maternega jezika druge jezike, ta govori potem sicer lično več jezikov, nima pa prav za prav nobenega maternega jezika, v katerem bi posebno mislil.

Ni čuda toraj, da se nam Slovencem očita, da govoriti ne znamo.

Ravno v tem, da se nekteri tako terdovratno upirajo prazne fraze o ravnopravnosti jezika spremeniti v praktične postave, se vidijo jasno ponemčevalne namere.

Kdor noče germanizovati, nima vzroka ovirati ravnopravnosti v djanji.

Čehi so stopili v ravnopravnosti zopet za korak naprej in sicer za precej velik.

Deželni zbor je sklenil z 121 glasovi proti 101, da se ima na Praskem vseučilišču českemu jeziku dati enaka pravica, kakor nemškemu tako, da se bo vsak važnejši predmet razlagal tudi po česki in da bo, kogar bo volja, tudi skušnje lahko delal v českem jeziku.

To je pač velikansk korak. Boj je bil hud, seja je trajala od 1²11 do 1²8 ure zvečer, pa zmagala je pravična reč, sprejet je bil nasvet dr. Riegerov, nekoliko spremenjen in bolj natanko določen od grofa Leva Thuna v porazumenji s preblagim kardinalom, kancelerjem Praskega vseučilišča. Glasovali so za ravnopravnost razum Čehov večí del vsi plemenitaži in grajsčaki, tudi nemškega rodu, pripoznavši pravico. Nemci so si prizadevali, kar se je dalo, pisali so brošure, imenovali to rop na vednost in da se hoče počesiti naj stareje vseučilišče nemško.

Večí del so bili to taki možje, ki ti vedó prav dosti povedati od zgodovinskih privilegovanih ljudstev, o nemški vedi itd., ki so enaki tistim, ki sodijo dušne zmožnosti človeka po telesni barvi, po čepinji in enacih rečeh. Svetoval bi tem možem, naj bero enkrat pazljivo, kako popisuje Cesar tedanje Britane. Kakor piše on o njih, niso bili veliko drugačni, kakor so Avstralci, k katerim so Evropejci na zadnje prišli. Zdi se mi ravno

tako, kadar slišim Nemce neomikane Slované zaničevati, kakor ko bi se Azijat posmehoval Evropejcu, ker njemu solnce prej izhaja. Pred zbornico se je zbralo na tisuče ljudi, željnih berž izvesti izid važnega posvetoovanja. Ko je zadnji poslanec oddal svoj glas, je poslušavstvo (se ve da proti postavi) radostno zaklicalo slavo in zunaj je oponovilo veseli glas tisuč in tisuč zbranih ljudi.

To je prigodba sama na sebi, se ve, da v nekterih listih je brati drugač, eni pravijo celó, da je tukaj iskati vzrokov že omenjenim žalostnim prigodbam po deželi. Koliko je resnice, je jasno. (Dalje.)

Iz Aleksandrije, 10. sušca. Peregrin. Četerto preprokovanje, ki se bere véliki teden, spominja na tisti slovitni čudež, ko je bil Gospod napulnjenega in terdovratnega Faraona potopil v Rudeče morje. Ta dogodba ni bila ravno deleč od tukaj, kjer zdaj bivamo, in ako se podam z družimi v Kairo, kar imam namenjeno, bom še bližej in sicer na tistem mestu, kjer je Bog pervorojence egiptovske pokončal zavoljo neusmiljenega ondotnega prebivavstva. Bogú zvesti Mozes in ves Izrael pa so za svoje otenje Bogú slavo peli: „Pojmo slavo Gospodu; ker častitljivo je povelicevan. Konja in jezica je vergel v morje. Bil je moj pomočnik in bramba v otetje. On je moj Bog! Njega bom poveliceval... Vsegamogočni je njegovo ime. On bode kraljeval od veka do veka. (Eks. 14.)

Ako se smé naj manjši z naj večim primérjati, smo tudi mi z Božjo pomočjo premagali nekacega Faraona, namreč morske nevarnosti, ki gotovo niso prazen bav-bav ob tem času. Zunaj nocojšnje poslednje noči naše vožnje do Aleksandrije smo imeli zmiraj vihar, če tudi ne ravno pogubnega, od čertka do petka v noči pa je bil naj hujši, tako da je vse po tleh in križem letelo. Tudi po dnevi je bilo véasi prav živinsko. 8. t. m., ko smo ravno pri mizi sedeli, se je v trenutku brod tako silno nagnil, da so vsi gibljivi stoli s svojimi sedci začeli križem leteti, in kakor močerad je gledal in se pobiral kateri spod mize, drugi izad stranic pri posteljah, in vse je bilo v smehu pri taki opereti. In tacihi igrokazov je brez števila po morji. Hujši kot to so pa morske betežnosti in bolehnosti, katerim je vsak manj ali več podveržen, nekteri pa kar po cele dni silo terpé, tako da se jim ne ljubi ne jesti, ne moliti, ne brati ali kaj družega početi. Človeka obdaje nekako nepopisljivo neprijetno in zoperno čutilo, ki ima izvir blezo naj bolj v kislotni lastni morja, nekaj pa tudi utegne izhajati iz neštevilnih stvari in stvaric na parobrodu, ki se vse eno z drugim pari, kisa, vari in godi. Iz vsega tega se izcimi morska bolezen, o kateri pravi dr. Busch v svojem „Reisehandbuch für Egypten“, da tej bolezní jih malo odide, kateri morajo popotvati po Srednjem ali Črnem morji. Pa da kratko in malo ni nevarna, nikoli usmrtivna, vendar pa morebiti naj bolj neprijetna in med vsimi lahкими boleznimi nar bolj k zamerzi življenja tirajoča. Zdi se mi pa pri vsem tem, da ta bolezen je človeku posebna dobrotnica, ako ni prenezmerna. Morje ima blezo tako lastnost, da precej ovoha, ako je kaj nezdrave nesnage v človeku in íše jo iz njega izpravi. Prepričan sem saj, da marsikteri, ki na morji silo terpijo, so na suhem zdravi kakor ribe, veseli in éversti za delo. Tudi zdaj imamo seboj n. pr. čast. o. Venceslava, ki je že veliko lét éversto misijonaril po Egiptu in v sveti deželi, na morju pa je veliko preterpel. Blezo ravno zato, ker ta bolezen ni nevarna, se rada zgodi prednost, da se tovaršija skorej sladko posmehuje, ko temu ali temu prav hudo pritiska. Toda o vsem tem je že dosti in odveč. Kar je morskih nezdóh tje gredé, gredo h kraju in dolžni smo tudi mi popotniki

klicati: „Preslavljam Gospoda! On je bil naš pomočnik in bramba k otetju. On je naš Bog! Vsegamogočni je njegovo Ime“ — tudi na morji.

Naj omenim še kaj malo družega z našega popotovanja, kajti rednega potopisa nisem imel in nimam namena pisati. Na otok Karf smo bili prišli med silnim nalivom 7. sušca. Mesta z morja skoraj ni več poznati, ker Angleži so mu slekli skalnato srajco, namreč silno terdnjavo, katero so bili naredili s stroški toliko milijonov. Milo se mi je delalo, ko sem vidil, da tudi take silovitosti morajo jenjati človeškim rokam, in kakor so poprej terpeli, da so jih postavljali, tako tudi zdaj, da so jih razdevali. V cerkvah je bilo pretemno, da bi jih bili mogli kaj bolj natanko ogledati. Posebno mično mi je bilo ljudstvo, ker zdaj ko so jo Angleži odtegnili, se prav vidi in razodeva gerška lastnija. Znano je namreč, da Angleži so naj poslednjiši čase jonske otoke Gerkom povernili, kar je čisto prav in pravično, samo da bi se Gerki k dušni velikosti povzdignili in se gospodovanja vredni storili. V teh malo trenutkih, ko je zraven tega še lilo, kakor bi se bilo obnebeje pretergalo, sem mogel le prav malo viditi in skusiti. Želel bi na otoku prebiti saj dober mesec ali nekoliko več, da bi se tudi lepega gerškega jezika nekoliko privadil, ki je popotnikom po Jutru obilno potreben, kateri želijo s koristjo popotovati. Vidil in skusil pa sem vendar toliko, kolikor je za moje čutilo za prvi trenutek potrebno. Pred čverstim ozidjem ob koncu mesta se je ravno motala množica gerške mladine. Na vprašanje, kaj je tukaj? so odgovorili: akademija. Dva razdelka ima in učijo se med drugimi tvarinami tudi latinšine. Le samo mladi g. učitelj je lomil nekoliko po laško. Kaj vseh so mi bili lepolični dečki, ki jim je večji del dostojna dušna zmožnost gledala z obraza in milo se mi je delalo o spominu tolike duhovne moči, pa tudi tolike slabe nje rabe pri tem narodu. O mladenčih, ko bi vi bili v pravih rokah, kaj lepega, kaj veličastnega bi se iz vas dalo izobraziti pri tolikih darovih! — Vprašamo, če bi mogli šolo ogledati; ali odgovori se nam da ne; — v tem trenutku pa eden dečkov nas ogledovaje zakliče „heparhoi!“ Spoznal je namreč, da smo duhovni in precej so bili pripravljeni učilnico razkazovati; vendar pa smo jo dalje potegnili. Kakor v mladenčih prelepa zmožnost, tako se je vidila pri prepeljevalcih s parobroda na suho prekanjenost. Da bi čolnar dobil ljudi v čoln, za kar se jih veliko poganja, je obljubil 14 osb za 6 frankov prepeljati sem ter tje, kakor so naši ljudje razumeli. Nazaaj gredé pa pride drug človek v čoln, gospodar sam, in hoče imeti polovico več voznine, kar je tudi dosegel, ker v naj večem dežju z nami je tako dolgo plesal po morju — ne hotem ne naprej ne nazaj — da je svoj namen dosegel. Gerda oderuhost ali pa sleparstvo v enacij primerljivejših se pogosto naleti po svetu.

Na Karfu smo dobili čudo novega popotvarstva na brod: kacih šest mogočnih turkov, ki grejo na božjo pot v Meko, več Albancev, čverstih poturčencev, gredočih po trgovstvu itd. v Egipt, pa tudi Gerkov s Karfa, ki imajo svoje opravila v Aleksandrii. Greki so me zopet močno ginili s svojim petjem in dostojnim obnašanjem. Peli so o večeru mladi dečki in stareji ljudje, kakor slavčki, tako prijetno; na drugem kraju pa Albanci svoj rohovž imeli, — in kdo ga bo popisal? Odrašen čverst mladenec ima prav nekaj čuden — maloprijeten glas; on svojo posem paje, drugi pa v pesem brundajo svoje kvakanje brez besed. Zdelo se mi je, kakor ko bi med tem, da eden poje, troje ali četere vrata vmés škripale. Kolik razloček med oliko gerško in turško, in med zmožnostmi obojnih. Zares sramota je, da je mogel in mora še zmiraj blagi in olikani keršanski narod takim barbarom podložen biti, — barbarom, ki

pravo oliko ustavljajo, kateri naj lepše kraje Evrope v divjaštvu vklenjene deržijo! In kdo vé, če niso ravno Gerki s svojim odpadom od Cerkve vsega tega krivi? Ako bi bili edini s Cerkvijo, bili bi tudi edini med seboj ter gotovo nepremagljivi, in na kolik verhunce blagosti bi bili dospeli v tolikih stoletjih, ki so jih zgubili, zapravili, zaverгли ter so se njih zmožnosti tolikrat s tem razodevale, da so v nevredni edinosti s turčini katoličanske Slované terli in stiskali.

Na Karfu smo naleteli vradnega kancelijskega služabnika, ki je nesel cel zvezek vradnih pisem — vse v greškem jeziku, kakor je rekel. Kako so pisali pod angleško vlado, mi ni znano. — Gredé od Karfa smo vidili od deleč bele albanske gore — vse s snegom pokrite, torej tudi na morja še ni bilo vročine. — Poveljniki na brodu „Avstrii“ so štirje — vsi Dalmatinci, ki govoré ilirsko in italijansko. Njih imena so: 1. Ante Rošelj, 2. Fr. Vicković, 3. Baldasar Girčić, 4. Kristofor Cipolović. Tudi svojega zdravnika ima Avstrija to pot, nekega Slezaka, ime mi ni znano. — 8. sušca ob 11 smo brodarili mem glasovitega Navarina, potlej med terdnjavo Modinom ob levi in otokom Sapienco, S. Marijo itd. ob drugi strani, zjutraj drugi dan mem otoka Kandije! Ne prav dolgo potem se pride v široko morje, ter se ne vidi noben breg, noben otok več in morje je sploh bolj mirno, kakor pa med bregovi; tako je bilo tudi zdaj. — Pék na parobrodu, ki prav dober kruh peče vsak dan na novo, je Kranjec iz Terzina, ki je že veliko po svetu hodil in je prav izgovoren dečko. Rekel je, da tudi po družih Lojdovih parobrodih so Kranjci peki.

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Avstrija. Kakor je naš svitli cesar poslal bil red sv. Štefana francoskemu Napoleončku, tako mu je prusovski kralj podaril črni orlov red; francoski cesar pa je poklonil cesarjeviču avstrijskemu Rudolfu veliki križ častne legije. Bodi si, da je to le vnanji dvorski poklon, in da roka roko umije; vendar je pomenljivo, kar je francoski poročnik Grammont, slovesno izročevaje uno poslavo in vlastno pismo Napoleonovo našemu presvitemu cesarju, spregovoril, da bode namreč to znamenje očitne prijaznosti in vzajemnega spoštovanja obeh vlad po volji obema*) narodoma. Na to mu cesar rekó, da tudi Njim dobro dé, karkoli to prijaznost pospešuje. — Pač res bi bilo želeti, da bi prijaznost med obema velikima katoliškima vladama bila skozi in skozi resnična in djanska! Koliko bi mogle po tem storiti s skupnimi močmi p. za sv. Očeta, za katoliške kristjane na jugu in kjerkoli, zoper krivoverske vlade itd. — Veselo znamenje je, da so v vstavnem zboru v Parizu se letos izverstni govorniki glasili za deželsko ali svetovno oblast papeževo, in čudno res, da se jih je lani samo 86, letos pa 216 — zoper 18 — očitno zanjo izreklo. Vzrok tega djanja pripisujejo Napoleonu samemu, kateri je zbornike, sprejemši njihovo adresso, kaj krepko poslovil, svést si svojega delanja pa Božje pomoči.

— Ker smo unkrat govorili nekoliko od ubogih kristjanov Jugoslovanov, naj povémo zdaj, da že pred nekaj časom je črnogorski knez Nikolaj prevzvišenemu vladiku ali škofu Štrossmajeru, kateri se pripravlja zidati si v Djakovu novo stolno cerkev ne-

*) Smešno pri tem je, da so koj nekateri enotarski časnikarji zagнали krič, da je francoski poročnik govoril le od dveh narodov, češ, zdaj pa imate vi Slovani; ali tega niso pomislili ti modrijani, da poročnik ni govoril ne od nemškega ne od madjarskega ne od slovanskega, ampak le od naroda francoskega in avstrijskega, in ravno Avstrijani biti in ostati hočemo Slovani.

kako po osnovi krasne cerkve sv. Cirila in Metoda v Pragi, poslal Danilov red, da se mu v svojem in v imenu svoje dežele hvaležnega skaže za njegovo posebno in iskreno rodoljubje, katero z enako ljubeznijo skerbi za vse Slovane, svest si, da jim bo pomagal še v prihodnje, ker smo, pravi, v mnogih potrebah. — Kdo ne misli pri teh besedah na duhovne, verske in cerkvene potrebe, v katerih tičijo mnogi nezedinjeni razkolniki Slovani, in ktere so tolikanj imenitniše, kolikor več vredna je duša memo telesa? Da bi pač mogli katoliški škofje ob jugu, zlasti v to poklicani djakovski vladika, kateri ima zdaj toliko zaupanje, za razširjanje prave sv. vere in za zedinjenje z edinozveličavno katoliško cerkvijo v omenjenih krajih iskreno in uspešno delati posebno zdaj, ko se p. na Bulgarskem, Roman-skem itd. nekako bolj gibljejo in, kakor se kaže, silo prizadevajo tudi staroverski in razkolniški duhovniki, katerim pomaga svetovna vlada. — Veliko pa težko nalogo imajo kat. duhovni po taci krajih, in še teža se jim napoveduje, ker so p. na Hrovaškem v zboru trojedne kraljevine letos dovolili tudi protestantom avgsburškega in helveškega spoznanja popolno versko svobodo in z drugimi verniki enake pravice. Ravno to pa kat. škofo in verne državljane glasno kliče na delo za ohranjenje in poveljanje sv. kat. cerkve.

— Iz Pešta je imel 27. svečana „Volksfr.“ dopis, da so v kratkem ondi bili poslanci talijanskih prostomavtarskih beznic, katerim je veliki vladuh Garibaldi, in da so v sleherni županiji vstanovili beznico, v Peštu pa veliko ali središnje. Nekteri so poznej dvomili o tem. Da bi res ne bilo! Bati se je, ker Madjari imajo stare pravice, pa morebiti tudi stare krivice! — Šipški (Zips na Ogerskem) škof Zabojský, po rodu Slovak, je popustil svoj škofovski sedež, razdelil vse svoje premoženje med uboge svoje škofije in se je podal v samostan (Zkft.).

— Na Českem je bil 29. pros. slovesno v našo cerkev sprejet g. A. Martins, bivši evangelijski pastor. Spreobrnjenec je rojen na Českem l. 1794 od protestantskih staršev; služil je v svoji mladosti pri pruski armadi in tudi vdeležil se imenitnih bojov zoper Napoleona I. Po storjenem miru je živel le učenosti in ravno za velike zasluge na znanstvenem polju ga je počastilo vseučilišče v Jeni z dohtarskim diplomom. Leta 1816 pa si ga je izvolila neka prot. občina na Saksonschem za svojega duhovnega pastirja. (Wien. Kirchztg.).

V Rimu se je nedavno vstanovilo društvo, ki se imenuje bratovščina „verig sv. Petra.“ Kaj je namen te bratovščine, se vidi iz pisanja kardinal-vikarjevega, s katerim poterjuje društvene pravila. „V brezbožnem našem času se vse sovražne moči napenjajo, da izpodkopljejo sv. Cerkev, da vidnega njenega glavarja tako rekoč vkujejo v nove verige; pravo veselje me tedaj navdaja, ko v imenu sv. Očeta poterdim društvo, čigar namen je očitno kazati vdanost in zvestobo do sv. Cerkve in njenega glavarja. V ta namen bodo njeni udje nosili na svoji obleki blagoslovljene verižice, ktere so ponarejene verigam, s katerimi je bil priklenjen sv. Peter v ječi.“

„Zkft.“ piše, da ravno sedaj turek po Bosni davšino pobira pri kristijanah. Divje trope turških be-ričev pa vojakov se vlačijo od sela do sela; kdor je tako nesrečen, da ne more plačati davka, privežejo ga na kol in pusté tam pod milim nebom, naj mu vihar divja okoli glave, ali naj pa gladu umre, če ga usmiljena roka ne reši. Kamor prideš, pravi poročevavec, našel bodeš ranjenih kristjanov in taci s polomljenimi udi dovelj, ktere je turška divjačinost terpinčila, da bi zadnji denar jim iztlačila.

Na Kitajskem iz Shanghai-a piše o tamošnjih zadevah neki misijonar v „Schles. Kbl.“ tako-le: „Tudi tukaj imajo protestantje svoje misijonarje, in že tudi svoj tempelj. Pa kaj slabo napredvajo, če imajo ravno denarja veliko, ker Kitajci za njimi hodijo le dokler kaj denarja dobivajo, potem jih pa popustijo. Ker si drugače ne vedó pomagati, začeli so se tako oblačiti, kakor katoliški duhovni, da bi s tem motili uboge Kitajce. Pred so v kitajskem jeziku Boga drugače imenovali, kot mi katoličani, zdaj ga pa ravno tako imenujejo. Nekega dne pride Kitajec k protestantskemu pastoru, da bi ga v neki verski zadevi bolj na tanko podučil. Ker je Kitajec precej terdoserčen bil, da ga ni mogel berž pridobiti, mu nejevoljno reče: „Ako hočeš denarja, ostani pri nas, ako pa hočeš rešiti dušo, pojdi k katoličanom.“ Ako ravno mi nimamo veliko denarja, Kitajci vendar rajši k nam zahajajo, kot k protestantom; in nar bolj zato, ker naši duhovni niso oženjeni.“ — Nadalje pravi o notranjih zadevah med Kitajci samimi. „Kitajci svoje bogove večkrat v procesijah okoli nosijo. Sicer pa v zlatem kraljestvu solnčnem ne cvete prevelika sreča. Pravice nikakoršne ni; mandarini vse le za denar delajo. Kdor nima denarjev, da bi mandarine podkupil, je zgubljen, če je tudi njegova reč pravična itd.“

Méd s hrinom.

Amerikanska „Kath. Volksztg.“ v Baltimori pripoveduje naslednjo dogodbico iz življenja sv. Očeta Pija IX. Ko so enega dne obiskali sv. Oče bolnišnico sv. Janeza, se je vse na kolena spustilo, da bi počastilo svojega očeta ter od njega prejelo sv. blagoslov. Kar zagledajo Pij IX. precj za drugimi nekega gospoda, kateri je nekako sramožljivo stal. „Kaj da se tudi vi ne približate,“ ga prijazno nagovoré papež? „Sv. Oče! odgovori vprašani, jaz sem protestantski zdravnik.“ „Zdravnik?“ odgovoré Pij; jaz zdravnike visoko čislam, in sem jim prav hvaležen za veliki njih trud. A vi ste protestant? Predragi sin, zoper koga pa protestujete in zakaj? Izgovorivši te besede so tudi njega blagoslovili in ne čakaje odgovora ga popustili. Besede pa, ktere so mu govorili sv. Oče, mu niso šle iz glave; vedno in vedno je slišal: „zoper koga protestuješ in zakaj?“ — In glej moč nebeške milosti; komaj je preteklo nekaj dni, in zdravnik je prestopil v našo sv. cerkev.—

Bogat ptujec je osebno poklonil sv. Očetu Piju IX. velik znesek v denarjih ter jih prosil, da bi prihodnji pondeljek ali četrtek za-nj in za njegove brali eno sv. mašo. „Tega ne morem, mu rekó, ker sleherni ponedeljek mašujem za tiste, ki za-mé molijo, ali mi pa z darovi pomagajo, ob četrtek pa za sv. cerkev in za rimsko mesto. Sv. mašo, za katero vi prosite, bodem bral prihodnjo saboto in takrat prejmete tudi lahko sv. obhajilo iz mojih rok.“

V Parizu so našli izvirno sprično pismo, iz ktere-rega se vidi, da slavni zvezdoznane La Place ni umrl, kakor so doslej mislili, kot dvomljivišnik ali skeptik, temuč v naročji svojega duhovnega pastirja v katoliški veri, in da je nazadnje spregovoril te-le ponižne besede: Kar vemo, ni veliko, kar ne vemo, je neizmerno. — Marsikteri učenjaki sedanji pa ravno nasprot menijo, da je neizmerno kar znajo, in da le sem ter tje kake mervice še ne vedó!